

**Hässleholms
kommun**

Arbetsmarknadsenheten

Bakgrund – Fakta – Strategi

2019

Hässleholm, 2018-11-15

Den här lägesrapporten är främst avsedd för politiker och tjänstemän inom Hässleholms kommun som vill få en enkel översikt av vad som är aktuellt inom arbetsmarknadsområdet.

Arbetsmarknadspolitik är ett komplext område med många regler och förordningar. Det är staten som via Arbetsförmedlingen ansvarar för arbetsmarknadspolitiska insatser men kommunernas roll är oerhört viktig, inte minst för att kommunala arbetsmarknadsinsatser i hög grad kan minska utbetalningen av ekonomiskt bistånd till alla de kommuninvånare som ansöker om ekonomisk hjälp på grund av arbetslöshet.

Rapporten är ingen fullständig eller detaljerad redovisning men den ska ge en god inblick i vad som händer just nu inom arbetsmarknadsområdet, samt en bakgrund till varför vi under 2019 kommer att starta upp en unik pilotverksamhet i Hässleholm, som vi tror kommer minska arbetslösheten och utbetalningen av ekonomiskt bistånd ytterligare.

*Jörgen Bergvall
Verksamhetschef
Arbetsmarknadsenheten
Hässleholms kommun*

BAKGRUND - FAKTA

Läget på arbetsmarknaden

Vi befinner oss i en högkonjunktur och efterfrågan på arbetskraft är stor både i näringslivet och i offentlig sektor. Samtidigt finns det en matchningsproblematik på arbetsmarknaden, där arbetsgivare vill anställa men inte lyckas hitta personer som har rätt kompetens, utbildning eller erfarenhet. Detta innebär att den totala arbetslösheten i Sverige kommer att nå strax över 6 procent under 2019, enligt prognoser från konjunkturinstitutet, som också förutser en lägre sysselsättningstillväxt framöver.

I Hässleholms kommun ligger den totala arbetslösheten idag på 9,5 %, enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Detta är en liten minskning jämfört med samma period föregående år. Däremot finns det drygt 1100 personer i kommunen som har varit arbetslösa i mer än ett år, vilket är en ökning med nästan 16 procent sedan förra året. Samtidigt som den totala arbetslösheten sjunker, blir det alltså svårare för de som står längst ifrån arbetsmarknaden att få ett jobb – ett symptom på matchningsproblematiken som beskrivs ovan. När det gäller ungdomar, en grupp som drabbas extra hårt vid arbetslöshet, finns det i Hässleholms kommun idag cirka 400 personer mellan 18 och 24 år som står utan arbete. Låg utbildningsnivå och psykisk ohälsa är två vanliga orsaker som bidrar till arbetslöshet.

När det gäller gruppen nyanlända kan man läsa i Arbetsförmedlingens [slutrapport om etableringsuppdraget](#) att totalt 40 procent av de nyanlända som deltagit i Arbetsförmedlingens tvååriga etableringsprogram har fått jobb 90 dagar efter att programmet upphört. En stor majoritet av dessa arbeten – ca 84 procent – är dock subventionerade av staten. De allra flesta är ettåriga anställningar som kallas "extratjänster" – arbetsmarknadspolitiska anställningar som enbart kan erbjudas inom välfärdssyrken och där man inte får utföra ordinarie arbetsuppgifter utan ska assistera ordinarie personal för att "se och lära". Extratjänst är inte a-kassegrundande och när den tidsbegränsade anställningen tar slut återgår den nyanlände ofta till arbetslöshet och bidragsberoende. Även svenskfödda personer kan erbjudas extratjänst efter en lång tid i arbetslöshet.

Ungefär hälften av alla nyanlända i Sverige har endast förgymnasial utbildning men bara 4 procent av de som avslutar etableringsprogrammet går vidare till studier. Idag är cirka 400 personer i Hässleholms kommun inskrivna i etableringsprogrammet.

Statens och kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken

Det är staten som via Arbetsförmedlingen ansvarar för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Sverige. Kommuner har inget formellt ansvar men erbjuder vanligtvis någon form av arbetsmarknadsverksamhet där man avtalar med Arbetsförmedlingen om att utföra lokala arbetsmarknadsinsatser, och där man i samarbete med socialtjänsten arbetar med de som står allra längst ifrån arbetsmarknaden och har ekonomiskt bistånd.

På Arbetsförmedlingen i Hässleholm finns i dagsläget knappt 70 tjänstemän, som utifrån regeringens riktlinjer utför Arbetsförmedlingens uppdrag att försöka minska den lokala arbetslösheten.

Inom Hässleholms kommuns verksamhet finns Arbetsmarknadsenheten där cirka 10 tjänster finansieras av kommunala medel och övriga tjänster finansieras av externa projektmedel vilket också knyter dessa tjänsters arbetsbeskrivningar till projektaktiviteter. Målsättningen med verksamheten är att stärka personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och därmed minska antalet personer som är i, eller riskerar att hamna i, ett långvarigt bidragsberoende. En prioriterad målgrupp är alltså de arbetslösa personer som kan arbeta och erhåller ekonomiskt bistånd från kommunen. Remitteringen till Arbetsmarknadsenhetens insatser från socialförvaltningen går vanligtvis via Arbetsförmedlingen, eftersom individernas ersättning därmed kan delfinansieras av statliga medel.

För närvarande pågår en arbetsmarknadsutredning tillsatt av regeringen som ska se över hur väl samspelet och ansvarsfördelningen fungerar mellan olika aktörer, med särskilt fokus på statliga myndigheters och kommunernas roll. Utredaren ska bland annat analysera och lämna förslag på hur kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken kan förtydligas och hur enskilda kommuner, i de fall det är effektivt, i högre grad ska kunna medverka i genomförandet av arbetsmarknadspolitiken. Utredningen ska presenteras senast den 31 januari 2019.

Insatser till nyanlända

När det gäller målgruppen nyanlända i etableringsprogrammet finns begränsningar i Arbetsförmedlingens regelverk som gör att kommunen sällan kan få ersättning för att arbeta med dessa personer. I nuläget utförs de flesta insatser till nyanlända av privata aktörer som vunnit Arbetsförmedlingens upphandlingar – upphandlingar kommunen alltså inte får lov att vara med i. I dagsläget finns därför ingen ordinarie integrationsverksamhet för nyanlända på Arbetsmarknadsenheten i Hässleholm. Om insatser ska ges till denna målgrupp behöver det därför ske i projektform och finansieras av projektmedel.

Om en nyanländ inom etableringsprogrammet får en arbetsmarknadspolitisk (subventionerad) anställning inom kommunen, till exempel en extratjänst, gäller emellertid andra regler under anställningstiden. För en person med arbetsmarknadspolitisk anställning får kommunen lov att utföra stödinsatser som t.ex. coachning, utbildning och språkträning på högst 50 % av arbetstiden.

Framgångsrik arbetsmarknadsverksamhet i Hässleholm

För några år sedan publicerade Sveriges kommuner och landsting (SKL) en rapport om kommuners framgångsrika arbete med ekonomiskt bistånd. Rapporten "Att bryta mönster" visade hur kommuner tar sig an kommunala arbetsmarknadsinsatser och vad som skiljer kommunernas arbete åt. Jämförelser över ekonomiskt bistånd visade på ett tydligt samband mellan kommuners socioekonomiska sammansättning och kostnader för ekonomiskt bistånd. Sambandet var dock inte hundraprocentigt – det fanns kommuner som trots tunga bakgrundsmått var bland de 25 procent som hade lägst kostnader för

ekonomiskt bistånd. Bland dessa fanns Hässleholms kommun, som var en av sex framgångsrika kommuner som studerades närmare i rapporten.

I slutet av 2014 avslutades en projektverksamhet i Hässleholm, där externa följeforskare anlätades för att göra socioekonomiska beräkningar över hur stora besparingar samhället och kommunen gör genom Arbetsmarknadsenhetens verksamhet. Utvärderarna drog bland annat följande slutsatser:

”För projektägaren Hässleholms kommun skapar projektet stora intäkter och är lönsamt efter sex månader. Kommunens kostnader för försörjningsstöd minskar rejält och även kostnaderna för handläggning. Kommunen har också ökade skatteintäkter främst genom att ett trettiotal av deltagarna kommit i ett arbete genom projektet. Sammantaget har kommunen efter ett år 13 mkr i intäkter och projektets kostnader är återbetalda efter sex månader”.

Vill du läsa den fullständiga rapporten kan du göra det [här](#)

För att kunna bedriva en framgångsrik arbetsmarknadsverksamhet söker kommunen pengar från utomstående instanser som komplement till kommunala medel. En av de största bidragsgivarna är EU och Europeiska Socialfonden (ESF). Utan dessa externa medel hade det varit omöjligt för kommunen att bedriva framgångsrik arbetsmarknadsverksamhet under gällande budgetförhållanden.

De senaste 10 åren har vi i Hässleholm, trots hård konkurrens, framgångsrikt ansökt om ESF-medel som gjort att vi kunnat hålla en hög kvalitet på arbetsmarknadsinsatserna, med mer än dubbelt så stor personalstyrka än vad som annars varit möjligt. Arbetsmarknadsenheten har kunnat rekrytera högt kvalificerad personal, som alltså till övervägande del finansierats av andra medel än kommunala. Detta har också inneburit att vi kunnat satsa på mer preventiva åtgärder och utökad samverkan med Arbetsförmedlingen, vilket i sin tur förhindrat att fler kommuninvånare inom utsatta målgrupper skriver in sig på socialförvaltningen för att få ekonomiskt bistånd av kommunen.

Koncernövergripande verksamhet för Arbetsmarknadsenheten

Sedan förra året har Arbetsmarknadsenheten åtagit sig ett fördjupat uppdrag, och genom externa medel startat upp två nya verksamheter som vi kallar Kommunservice respektive Företagsservice.

Uppdraget som Kommunservice ska lösa är att samordna samtliga arbetsmarknadspolitiska anställningar i kommunen. Detta har blivit mycket uppskattat av övriga förvaltningar och bolag inom kommunen, då det inte är enkelt att tolka de komplexa regler som gäller vid den här typen av anställningar. Anställande chefer i kommunen, i synnerhet de från barn- och utbildningsförvaltningen, har uttryckt en önskan om att Arbetsmarknadsenheten ska överta hela arbetsgivaransvaret för de

arbetsmarknadspolitiska anställningarna, för att ytterligare underlätta för enheterna. Av den anledningen genomfördes en utredning kring detta i våras som du läsa [här](#).

Företagsservice skapades för att öka samverkan med det privata näringslivet, då det finns begränsade möjligheter till praktik och anställningar i kommunen. Insatser från det privata näringslivet behövs också för att vi ska kunna genomföra effektiva åtgärder och minska arbetslösheten i kommunen. Vi har besökt cirka 50 av de största företagen i Hässleholms kommun som uppger att de gärna vill ha ett samarbete med Arbetsmarknadsenheten när det gäller praktik- och utbildningsmöjligheter, för att möjliggöra framtida rekryteringar.

STRATEGI

Unik pilotverksamhet startas i Hässleholms kommun

För att möta arbetsgivares behov av arbetskraft, och samtidigt minska arbetslösheten och utbetalning av ekonomiskt bistånd i Hässleholms kommun, kommer vi under 2019 starta en pilotverksamhet för att kompetensutveckla målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Exempel på sådana målgrupper är långtidsarbetslösa ungdomar, nyanlända och personer med funktionsnedsättningar. Detta gör vi tillsammans med Arbetsförmedlingen, vuxenutbildningen och flera av kommunens förvaltningar och bolag, samt 50 av de största företagen i kommunen, i samråd med fackförbundet Kommunal.

Planen är att de som får en arbetsmarknadspolitisk anställning inom ett bristyrke, t.ex. vård eller förskola, ska utbildas och coachas under sin anställningstid på ungefär halvtid. Detta är för att öka deras möjligheter att efter den tillfälliga anställningen kunna studera vidare eller få ett ordinarie arbete, istället för att återgå till arbetslöshet och bidragsberoende.

I förlängningen är detta också ett sätt att möta kommunens kompetensförsörjningsbehov inom bristyrken, och minska den matchningsproblematik som finns där de arbetslösa kompetens i dagsläget inte matchar arbetsgivarnas behov.

Förutom att kompetensutveckla de som får en arbetsmarknadspolitisk anställning vill vi också utbilda ett trettiotal handledare i kommunen samt ge medarbetarna i de aktuella förvaltningarna kunskaper om syftet med arbetsmarknadspolitiska anställningar, samt vikten av rätt bemötande – i synnerhet bemötande av de som kämpar för att lämna ett utanförskap.

För att kunna genomföra allt detta har Arbetsmarknadsenheten ansökt om ytterligare cirka 5 000 000 kronor från ESF. Den 1:a december 2018 får vi veta om dessa medel kommer tillfalla Hässleholms kommun så att vi kan genomföra denna pilotverksamhet i projektform. Om ESF skulle avslå vår ansökan kommer vi att ansöka om medel från andra instanser och – under tiden det sker – genomföra tänkt pilotverksamhet i avskalad form.